

8. Mutz D. Der bösgläubige Markenmelder. *Das Österreichische Patentamt*. URL: <https://www.patentamt.at/alle-news/news-detail/artikel/marken-blog-der-boesglaeubige-marken/> (date of access: 09.02.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-16>

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ МЕДІАЦІЇ У ВИРІШЕННІ СПОРІВ У СФЕРІ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Турлай О. І.

*аспірант Західноукраїнського національного університету
м. Тернопіль, Україна*

Право інтелектуальної власності – це важливий стратегічний ресурс економічного розвитку держави, духовного і матеріального збагачення суспільства, впровадження інноваційного підприємництва тощо. Порухення прав на об'єкти інтелектуальної власності є проблемою національного та міжнародного рівня, а ступінь захисту прав творців та їх правонаступників є показником ефективності політики будь-якої держави у боротьбі з неправомірним використанням результатів інтелектуальної діяльності.

Варто зазначити, що спори, які стосуються захисту права інтелектуальної власності є дедалі складнішими, а їх кількість зростає. Як правило, такі справи розглядаються в судовому порядку, проте час вимагає змін. Нещодавно було створено Вищий суд з питань інтелектуальної власності, що буде спеціалізуватися на суперечках у галузі інтелектуальної власності та виступатиме як професійний суд. Як зазначає Д. Старовойтова: «Спеціалізовані суди з інтелектуальної власності успішно функціонують у Німеччині, Австрії, Швейцарії, Великобританії та інших країнах, що позитивно впливає на якість і строки розгляду справ» [1]. Проте у наш час, суди перенавантажені значною кількістю справ, тому слід констатувати той факт, що існує дещо формальний підхід у вирішенні спорів у галузі інтелектуальної власності.

Об'єктами інтелектуальної власності згідно статті 420 Цивільного кодексу України є: «літературні та художні твори, комп'ютерні програми, компіляції даних (бази даних), виконання, фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення, наукові відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, компонування напівпровідникових виробів, раціоналізаторські пропозиції, сорти

рослин, породи тварин, комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення, комерційні таємниці» [2].

За допомогою медіації можна вирішити конфлікти у галузі інтелектуальної власності договірні і позадоговірні. Наприклад, спори, які виникають між суб'єктами та користувачами в зв'язку із невиконанням або неналежним виконанням договорів щодо розпорядження майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності; спори, які виникають щодо надання правовласниками дозволу третім особам для використання результатів інтелектуальної діяльності (у тому числі в примусовому порядку відповідно до рішення суду); спори, які виникають в зв'язку із використанням без згоди правовласника об'єктів інтелектуальної власності. Об'єкти інтелектуальної власності вимагають швидкої реакції на такі порушення, аби припинити незаконне відчуження (плагіат, відтворення, копіювання, розповсюдження тощо). Медіація в цих спорах сприяє швидкому припиненню правопорушення, на відміну від вирішення спору в судовому порядку.

Прикладом позасудового врегулювання конфлікту у сфері інтелектуальної власності є спір між ROSHEN і БКК про право користувача щодо зображення на упаковці товарів – торту «Київський».

Варто зазначити, що сторони мають право залучити медіатора на етапах досудового врегулювання спору і судового провадження. Медіація починається із зустрічі, а на вирішення її узгодження всіх проблемних питань потрібен час, іноді це кілька зустрічей. Завжди необхідно розуміти причину спору і думку кожної з сторін.

Медіація – це процес, який дозволяє з'ясувати, який результат вирішення спору можливий, а також допомагає знайти комерційно вигідне сторонам рішення. Завершальний етап медіації – це, як правило, укладення медіаційної угоди.

Позитивний результат від медіації в спорах у галузі інтелектуальної власності відзначений ВОІВ. «В межах цієї організації був створений Центр з арбітражу та посередництва, який займається вирішенням спорів шляхом застосування ADR (Alternative dispute resolution) – альтернативного вирішення спору (зокрема, медіації)» [1].

Серед основних переваг медіації необхідно зазначити наступні:

1) економія часу, адже на відміну від розгляду справи в суді медіація не триває довго;

2) конфіденційність і збереження ділової репутації. Ділова репутація є важливою як для фізичних, так і для юридичних осіб;

3) збереження стосунків. Сторони завдяки медіації знаходять взаєморозуміння, що сприяє налагодженню взаємовідносин у майбутньому;

4) економія витрат: не потрібно оплачувати послуги адвокати, судовий збір та нести інші витрати, пов'язані із розглядом справи у судах різних інстанцій;

5) відсутність обмежень щодо пошуку взаємовигідного рішення.

Перешкодою на шляху комерційної медіації є досить низький рівень обізнаності щодо посередництва у вирішенні спорів. Сьогодні ні підприємства, ні ТЗОВ не включають в комерційні контракти положення про медіацію. Тому ГПК потрібно було б доповнити положеннями про те, що суд має сприяти примиренню сторін, зокрема, за допомогою медіації [3].

Як бачимо, медіація активно поширюється в процесі врегулювання спорів у різних галузях. Можна стверджувати про переваги цієї процедури, зокрема, це те, що вона сприяє розвантаженню судів, а також допомагає прийняттю швидкого і вигідного для сторін вирішення конфлікту, забезпечує збереження конфіденційності, захисту репутації сторін, можливості збереження взаємин між на майбутнє, сприяє економії коштів (не потрібно сплачувати судовий збір, послуги адвоката).

Отже, в спорах у галузі інтелектуальної власності, залучення медіатора надає можливість вирішити спір без судового розгляду на вигідних для сторін умовах, що дозволяє зберегти партнерські відносини і конфіденційність спору, зекономити час та кошти. Щодо інституту інтелектуальної власності, то ще більш ефективним, у порівнянні з іншими сферами, є застосування медіації у таких спорах, адже специфіка інтелектуальної власності полягає, насамперед, у нематеріальності її об'єктів, що дозволяє сторонам і медіатору обрати рішення, не обмежуючись способами захисту порушеного права, передбаченими ЦК України.

Література:

1. Старовойтова Д. Медіація: в яких сферах ІВ є найбільш ефективною? *Юридична газета*. 2020. № 12(718). URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/mediaciya-v-yakih-sferah-iv-e-naybilsh-efektivnoyu.html>

2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

3. Коваленко В. Медіація в Україні: ефективність та майбутні перспективи розвитку. *Закон і бізнес*. 2022. 19 травня. URL: <https://zib.com.ua/ua/142914.html>